

GENDER SOUNDS

IV EDICIÓ
(CONTRA) NATURA
3-4/4/2025
ESMUC
SALA ORQUESTRA

3 d'abril

9:00 - 9:30

Acte d'obertura de les jornades

Núria Sempere (Directora General ESMUC)
Marc Heilbron (Cap de Departament
d'Estudis Culturals i Musicals, ESMUC)
Jordi Alomar (Director Museu de la Música)
Iliaria Sartori (Coordinadora Jornades
Gender Sounds, ESMUC)

9:30 - 10:15

Ponència marc

Arnau Horta
*Soroll, petromasculinitat i silenci
ecomodernista*

10:15 - 12:00

Sessió 1: Natura, cultures i estereotips de gènere

Modera: María Jesús Castro

Àngels Bronsoms
*In Focus: Capturing Female Rock
Photojournalists Trailblazing Attitudes on
Gender and Stereotypes (1970-1980s)*
(Ponència)

Rolf Bäcker
*The nature of women and the nature of
music - some reflections about a long
lasting parallelism* (Ponència)

Carlota González Sánchez-Moliní
*El orientalismo musical de espacio islámico:
construcción sonora de masculinidades y
feminidades* (Ponència)

Carmen Muñoz Jiménez
Bailes de Histéricas: conferencia bailada
(Comunicació-performance)

12:15 - 14:00

Sessió 2: Música religiosa en femení

Modera: Francesco Orio

Marco Antonio de la Ossa Martínez
*Análisis de género de la programación de la
Semana de Música Religiosa de Cuenca
(1962-2024): espacio ocupado por
compositoras, directoras y solistas* (Ponència
online)

Chiara Mazzeletti / Schola Cantorum Cantus
Fugiens
Calidoscopium muliebris mediævalis
(Comunicació-performance)

Ester Llop
*Ara canto per a mi. Les majorales del Roser i
les cançons de pandero* (Visita guiada a
l'exposició del Museu de la Música)

14:00 - 15:00 **PAUSA DINAR**

15:00 - 16:35

Sessió 3: Gender voices

Modera: Rubén López Cano

Daniel Nicolás Román Rodríguez
*La política de la voz en «FxF» de Marisa
Manchado: Feminismo y electroacústica*
(Ponència)

Francesca Marri
*Sorge vermiglia in ciel la bella aurora RV
667, una Cantata "a medida". Cuando el
canto desafía el género: entre virtuosismo y
artificio, la voz de los castrati en Vivaldi.*

Mariella De Simone

*Sappho: the tenth Muse, the songwriter of
lesbian love or the choir director?*
(Ponència)

BassaDonna

Cata de graves (Concert per a 4
contrabaixos)

16:50 - 18:15

Taula rodona

Modera: Horacio Curti

Ecologia sonora i gènere
Debat amb: Christine Esclapez, Eloisa
Matheu, Francesc Daumal, Marius Miron

18:30 - 19:30

Concert multifocal

Presenta: Iliaria Sartori

Nerea Mellaerts
Sueños de otra vida (18')

Mila von Chobiak
Ara el sol vol sortir tan brillant (9'47")

Eloïsa Matheu & Enric García Antón
La mar, dins, fora (9'36")

Javiera Robledo Karapas
Liminar (10')

GENDER SOUNDS

IV EDICIÓ
(CONTRA) NATURA
3-4/4/2025
ESMUC
SALA ORQUESTRA

4 d'abril

9:30 - 10:30

Sessió 4: Recerca artística, ecologia, escolta

Modera: Úrsula San Cristóbal

Consol Llupià García

Balena, vols tornar a casa? i una proposta de com comunicar-te amb mamífers marins:

Vibraera (Comunicació-performance)

Laura Van Severen

Escoltar-recopilar (Ponència)

Duo Belarc

Deep Listening (Concert per a contrabaix i acordió)

10:45 - 12:15

Sessió 5: Cànon musical, gènere i política: perspectives sud-americanes

Modera: Ilaria Sartori

Agustín Domínguez Pesce

Aproximaciones críticas al canon musical en dos piezas electroacústicas contemporáneas del Cono Sur (Ponència)

Marcia Prendes i Melina Peñales

Noelia Sinkunas y la perspectiva de género en la Música Popular Argentina (Ponència en línia)

Priscilla Barbosa i Thiago Marconato

Mujeres, más allá de la Bossa Nova - Dos generaciones de mujeres pianistas: música, interseccionalidad y resistencia en el Brasil del siglo XIX y XX (Comunicació-performance)

12:30 - 14:15

Sessió 6: Audiovisuals - So, cossos i afectes

Modera: Úrsula San Cristóbal

Sonido, cuerpos y afectos: Exploraciones

audiovisuales de corporalidades y expresiones erótico/afectivas a través de la música y el sonido

Projeccions:

Ann Oren

Passage (2020), Film experimental,

Alemanya (13') Música de Manuela

Schininà

Úrsula San Cristóbal

Radicalmente vivas (2023), Vídeo art/

animació, Espanya (13')

Fiorella Montero-Díaz, Luis Gabriel Mesa

Martínez, Juan Diego Muñoz Vélez

¡Que suene la rebelión queer!: Resistencias

musicales LGBTI en América Latina (2022),

Documental, Colòmbia (34')

Debat amb Luis Gabriel Mesa Martínez,

Silvia Martínez, Manuela Schininà

14:15 - 15:15 **PAUSA DINAR**

15:15 - 15:45

Concert comentat: Música, natura, feminitat

Presenta: Melissa Mercadal

Katrina Penman, Claudia Vior

Beyond (Concert comentat per a piano i flauta)

16:00 - 17:45

Sessió 7: Popular music genders and genres

Modera: Silvia Martínez

Irene de Blas Álvarez

¡Digo!: silencio de género y géneros en la historia del rap (Ponència en línia)

Ana María Rusanu

"Perreo pa' las nenas": una primera aproximación a la representación del autoerotismo en Camila Gallardo (Ponència)

Paula Acevedo Compañ

"Se nos rompió el amor" en versión de Rosalía: la construcción de la persona musical a través de la canción de amor (Ponència)

Gloria Francesca Pittalis

El Femininomenon de Chappell Roan (Ponència)

17:55 - 18:25

Concert de cloenda

Mireia Molina Costa

ama ara l'eco nua

18:30 **Acte de cloenda**

Comitè Organitzador, Comitè Científic, professorat del Departament d'Estudis Culturals i Musicals

RESUMS

Ponència marc

Arnau Horta

Soroll, petromasculinitat i silenci ecomodernista

Partint de la noció de petromasculinitat proposat per la politòloga Cara Daggett, aquesta xerrada s'ocupa de la dimensió sonoro-performativa del motor d'explosió i la seva relació amb les representacions de la masculinitat hegemònica. Així mateix, també es parlarà l'orella al (suposat) silenci del vehicle elèctric i s'examinarà com aquest participa dels imaginaris ecomodernistes.

Arnau Horta és Doctor en Filosofia, comissari, investigador i docent. Tant en la seva activitat curatorial com en el seu treball en el camp de la recerca i la divulgació s'ocupa principalment de l'anàlisi fenomenològica i política del so i de l'escolta.

Sessió 1 - Natures, cultures i estereotips de gènere

Àngels Bronsoms

In Focus: Capturing Female Rock Photojournalists Trailblazing Attitudes on Gender and Stereotypes (1970-1980s)

Aquest article conclou que les dones que treballaven en el fotoperiodisme de rock durant els anys 1970-1980 podien exercir la seva professió sense estar sotmeses als biaixos de gènere, les limitacions i les restriccions que afectaven les seves col·legues a les redaccions. Els editors de premsa i revistes treballaven amb els recursos econòmics disponibles per mantenir les seves redaccions a flotació, cosa que generava dinàmiques que atenuaven les reticències cap a la inclusió de les dones.

En la nostra anàlisi des d'una perspectiva de gènere, assumim que la subordinació i l'exclusió de les dones són constants en

les cultures empresarials on el poder es concentra en enclavaments exclusivament masculins. Precisament, en el cas de les dones fotògrafes, aquestes van demostrar habilitat per desafiar les pràctiques patriarcals imposades per la indústria musical sexista, gràcies a la seva ideologia liberal, les pràctiques DIY (fes-ho tu mateix) i l'emprenedoria. Aquesta disposició els va permetre expressar-se lliurement en el seu desenvolupament professional i oposar-se als prejudicis sexuals exercits pels guardians dels mitjans de comunicació.

Àngels Bronsoms és doctora en Periodisme i Ciències de la Comunicació, màster en Gènere i Comunicació (UAB) i màster en Gestió del Comerç de Moda i Luxe (GBSB). És una ponent habitual en les interseccions entre gènere i música i autora de *Animals of Rock & Roll* (2009).

Rolf Bäcker

The nature of women and the nature of music - some reflections about a long-lasting parallelism

La doble condemna de Tomàs d'Aquino a la inferioritat de la dona és tan coneguda com la seva profunda influència en el pensament medieval i modern. A diferència d'altres religions del Llibre, no són només els textos sagrats els que li proporcionen arguments, sinó també la pròpia naturalesa de la dona tal com la defineix Aristòtil. El resultat és una visió de la dona com a serventa de l'home, que genera una ambivalència entre dos extrems: d'una banda, la santedat representada per la Verge Maria i, de l'altra, la prostituta com a pecadora última. La música està present en tots dos pols d'aquest espectre: ja sigui a través dels instruments musicals en mans dels àngels al rerefons de la Mare de Déu, o bé en l'ambient festiu de música, dansa i disbauxa que envolta l'activitat de la prostituta. Curiosament, en ambdós casos, el proverbial poder de seducció de la música hi juga un paper crucial. La mitologia i l'estètica, des d'Orfeu i les sirenes fins als escrits de Schopenhauer,

Kierkegaard i Nietzsche, mostren fins a quin punt aquest poder forma part de la seva essència mateixa. No cal gaire imaginació per veure aquí un profund paral·lelisme d'ambivalència.

L'objectiu d'aquesta contribució és il·luminar la qualitat ambivalent tant de la música com de la dona en el pensament i l'estètica occidentals i seguir-ne la influència al llarg dels segles, fins i tot en les polítiques culturals i educatives del segle XX.

Rolf Bäcker va estudiar Musicologia, Estudis Romànics i Història Ibèrica i Llatinoamericana a la Universitat de Colònia, Alemanya, on va obtenir el seu doctorat en Musicologia. Actualment, és professor titular als departaments de Música Clàssica i Contemporània i d'Estudis Culturals i Musicals de l'ESMUC. Els seus principals interessos científics, que creuen constantment els límits entre la musicologia històrica i l'etnomusicologia, inclouen la semiòtica i la interacció entre música i literatura.

Carlota González Sánchez-Moliné

El orientalismo musical de espacio islámico: construcción sonora de masculinidades y feminidades

L'orientalisme musical implica la creació d'obres occidentals que pretenen evocar i representar Orient en el context del colonialisme europeu a partir del segle XIX. A partir d'aquest Romanticisme europeu, els compositors van emprar recursos fixos, basats en notícies indirectes sobre una cultura suposadament aliena, per construir obres de temàtica oriental carregades de significacions en relació amb la concepció de l'Altre. L'estètica musical creada contribueix al desenvolupament de l'orientalisme com a part paradigmàtica de les relacions entre Orient i Occident, així com de les seves percepcions mútues d'alteritat.

A més, l'estudi del colonialisme sonor ens condueix inevitablement cap a una perspectiva de gènere, ja que l'orientalisme musical configura un essencialisme de formes feminoides,

distingibles i diferenciables d'altres formes masculines alternatives. D'una banda, la música orientalista ha contribuït a la conformació d'un patriarcat occidental plenament vinculat a la idea tradicional de la masculinitat com a plenitud, evolució i científisme. Per contrast, Orient és representat com allò femení en la seva versió més arcaica: dèbil i sensible, així com més primitiu i subdesenvolupat que Occident.

D'altra banda, és possible caracteritzar musicalment i escènicament dos perfils oposats en termes de gènere a partir de dues maneres de representar Orient: com un paradís exòtic i sensual o com un conqueridor capaç d'estendre el seu domini a un territori. La primera representació està lligada a la feminitat, imaginant la dona en un divan amb catifes, coixins i perfums; la segona està reservada a la masculinitat, associada amb la barbàrie i la militància. Aquesta investigació se centra en la caracterització auditiva d'aquests dos perfils oposats en termes de gènere.

Carlota González Sánchez-Moliní va estudiar el Grau Superior de Música en l'especialitat de flauta travessera, compaginant la seva formació amb el Grau en Filosofia. Va realitzar el Màster en Música Hispana a la Universitat de Valladolid, així com el Màster en Investigació Musical al CSM Vigo. Actualment, es troba en el primer curs del Doctorat en Musicologia a la Universitat de Valladolid.

Carmen Muñoz Jiménez
Bailes de Históricas: conferencia bailada

Col·labora: Salvador S. Sánchez
Ponència-performance que es desplega simultàniament en dues direccions. D'una banda, una revisió de les *bailaoras* pioneres dels anys 80 del segle XX a Espanya. Dones que van desplaçar les fronteres del ball flamenc femení i van ser el planter de l'actual dona *neoflamenca*. Una exploració (física i mística) dels cossos

de Carmen Mora, Manuela Vargas i La Chana, de la seva història, infrahistòria i del seu context, acompanyada d'una investigació subjacents sobre els cossos de les dones catalogades com a malaltes d'histèria a l'hospital de La Salpêtrière de París al segle XIX.

D'altra banda, un qüestionament del propi format de presentació al voltant de la performativitat, l'experimentació i la transdisciplinarietat com a motor i entorn en què s'emmarca la investigació.

Sobre tot això conflueix aquest dispositiu en què el cos de la ponent, ballarina i investigadora actua com a contenidor i recipient de l'arxiu, deixant un espai de reflexió i qüestionament constant.

Carmen Muñoz Jiménez és ballarina, investigadora, creadora i docent en algun lloc intermedi entre la dansa, el flamenc i les arts en viu. Desplega la seva pràctica artística i performativa fent confluïr la memòria, l'arxiu, la història, la política, els afectes i els desitjos, amb un interès per imaginar altres possibles i altres maneres de mirar el món.

Sessió 2 - Música religiosa en femení

Marco Antonio de la Ossa Martínez
Análisis de género de la programación de la Semana de Música Religiosa de Cuenca (1962-2024): espacio ocupado por compositoras, directoras y solistas.

Fundada l'any 1962, la Setmana de Música Religiosa de Conca és un dels festivals més antics de l'Estat espanyol dedicats a la música acadèmica en general i a la música sacra, entesa de manera àmplia, en particular. L'objectiu principal d'aquesta ponència, basada en un estudi de cas i en una anàlisi comparativa i quantitativa de la programació de totes les edicions celebrades fins a la data, és analitzar-la des de la perspectiva de gènere.

En primer lloc, es farà un acostament a la història de la Setmana de Música Religiosa de Conca, recopilant dades

sobre la presència de dones tant en l'àmbit compositiu com en la direcció de formacions. Posteriorment, s'examinarà la importància que cada director artístic que ha estat al capdavant del festival (Antonio Iglesias, Pablo López de Osaba, Ismael Barambio & Ignacio Yepes, Antonio Moral, Pilar Tomás, Cristóbal Soler, Daniel Broncano i Andoni Sierra) ha donat a les compositores i directores.

Finalment, després de sistematitzar totes aquestes dades i d'analitzar l'espai que s'ha brindat a les dones a la SMR, també en ple segle XXI, es presentaran diferents conclusions i reflexions. Entre elles, es subratllarà el desig que les sales de concerts, auditoris i festivals, especialment aquells que reben finançament públic de manera directa o indirecta, incorporin la perspectiva de gènere en la seva programació. Així mateix, es reflexionarà sobre la conveniència d'establir una quota mínima de representació femenina i d'impulsar un canvi de paradigma en la gestió cultural i en la indústria musical.

Marco Antonio de la Ossa Martínez (Conca) és professor ajudant doctor a la Facultat d'Educació de Conca (UCLM). Ha publicat fins al moment 18 llibres, 12 com a autor únic i 6 col·lectius com a editor, així com nombrosos capítols de llibres i articles en revistes indexades tant espanyoles com internacionals. Des del 2012, dirigeix el festival internacional *Estival Cuenca* i l'*Encuentro Internacional de Docentes de Música*.
. <https://www.researchgate.net/profile/Marco-De-La-Ossa-Martinez>

Chiara Mazzeletti / Schola Cantorum Cantus Fugiens

Calidoscopium muliebris mediævalis

La ponència-performance s'articula en dos mòduls de 15 minuts cadascun, combinant una part explicativa amb una secció performativa. Al llarg de la presentació, s'abordaran tant el context històric de les peces seleccionades com els desafiaments interpretatius de la seva execució en l'actualitat.

En el primer bloc, es presentaran tres peces de diferents èpoques que van ser compostes o interpretades en contextos monàstics femenins de diversos països europeus: Itàlia, Alemanya i Espanya. A través d'aquestes obres, s'analitzarà el paper dels monestirs femenins en la transmissió del repertori sagrat i en la vida musical dels seus territoris respectius. S'explicaran les fonts documentals que confirmen la seva execució en aquests entorns, així com les particularitats estilístiques i tècniques de cada composició.

El segon bloc estarà dedicat a una missa per a dones embarassades, descoberta en un arxiu de Barcelona. Aquesta font excepcional permet explorar un context devocional estrictament femení, en el qual la música tenia una funció específica dins dels rituals vinculats a la maternitat i la protecció prenatal. A partir de l'anàlisi d'aquest repertori, es debateran les possibles pràctiques interpretatives i la seva reconstrucció des d'una perspectiva històrica.

Schola Cantorum Cantus Fugiens és un conjunt gregorià femení format el 2023, actiu regularment en l'àmbit litúrgic i concertístic a Barcelona i els seus voltants. Ha guanyat la Beca Barcelona Crea 2024 amb un projecte sobre la música sacra en contextos monàstics femenins. La seva directora, **Chiara Mazzeletti**, és doctoranda en Musicologia a la UAB i té un màster en Cant Gregorià pel Conservatorio della Svizzera Italiana di Lugano.

Ester Llop

Ara canto per a mi. Les majores del Roser i les cançons de pandero (Visita guiada a l'exposició del Museu de la Música)

Els cants de les majores de la confraria del Roser acompanyats de panderos quadrats van ser presents a molts pobles de Catalunya des dels primers anys del segle XVI fins a la dècada de 1940. Les cantades convertien els llevant de taula

de les festes importants en un espai d'expressió exclusivament femenina en què les dones teixien les relacions de la comunitat amb versos mig improvisats.

El tambor o pandero quadrat, completament pintat amb imatges sagrades i flors i guarnit amb cintes i cascavells, és l'objecte més singular vinculat d'aquella activitat. Des del final del segle XIX, alguns folkloristes es van apressar a recollir les engrunes d'una manera de fer que s'acabava, en un món en transformació imparable a causa de la industrialització i de la configuració d'uns estils de vida cada cop més urbans. Aquesta ponència presenta el món que evoquen els testimonis de les darreres majores.

Ester Llop és doctora en Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. S'ha especialitzat en Etnomusicologia. Ha investigat els cants religiosos de tradició oral, els goigs, les nades i les cançons de pandero.

Sessió 3 - Gender voices

Daniel Nicolás Román Rodríguez

La política de la voz en «FxF» de Marisa Manchado: Feminismo y electroacústica

Aquesta ponència aborda la relació entre so i feminisme en l'obra electroacústica de l'any 1992 *FxF* de Marisa Manchado Torres. Aquest treball reflecteix la vocació sempre feminista de Manchado, manifestant així la problemàtica específica de les dones compositoras a Espanya. No només aprofundeix en la possibilitat d'intervenir en un espai de l'escena de la música contemporània tradicionalment masculí, sinó que també integra aquesta problemàtica en el seu discurs musical.

Manchado aborda la veu femenina tant com a gest de reivindicació com en una cerca estètica. La cinta, gravada al LIEM, amb una durada de 10'04'', es desenvolupa a partir de l'exposició de diverses formes i expressions de la veu – crits, cant harmònic, veu infantil, etc. –

acompanyades de declamació poètica i d'efectes analògics, és a dir, no digitals, com *flanger*, reverberació, *chorus* i jocs d'espacialització.

Daniel Nicolás Román Rodríguez

és musicòleg i guitarrista. La seva recerca doctoral se centra en la producció electroacústica de la compositora madrilenya Marisa Manchado des d'una perspectiva de gènere. Actualment, és professor d'història de la música a la UAX, participa activament en el circuit del jazz a Espanya amb el seu quintet i és columnista de la revista *Masjazz*.

Francesca Marri

Sorge vermiglia in ciel la bella aurora RV 667, una Cantata "a medida". Cuando el canto desafía el género: entre virtuosismo y artificio, la voz de los castrati en Vivaldi.

Aquest projecte de recerca se centra en la resolució d'un "enigma" específic relacionat amb una cantata de Vivaldi, amb l'ambiciós objectiu de fer una petita contribució a l'estudi de la música barroca, especialment de Vivaldi, i a la seva pràctica interpretativa contemporània.

Mitjançant un enfocament que combina l'anàlisi històrica i musical, així com l'escolta crítica d'interpretacions actuals, la investigació pretén aclarir les relacions entre composició, interpretació i recepció de la música antiga en el context contemporani.

El projecte aspira a proporcionar una comprensió més profunda de les dinàmiques que influeixen en les decisions interpretatives dins el repertori de Vivaldi, contribuint així a una reflexió més àmplia sobre la pràctica interpretativa de la música barroca i oferint noves perspectives sobre la seva interpretació actual.

En aquest sentit, s'analitzen dues versions de la cantata *Sorge vermiglia in ciel* RV 667, escrita per Vivaldi probablement entre 1727 i 1728: una conservada a la Biblioteca Nazionale Universitaria de Torí i l'altra a la Biblioteca Universitaria del Land de Saxònia (SLUB) de Dresden.

L'anàlisi comparativa permet deduir, en la mesura que no s'indica explícitament, que la partitura de Torí estava destinada a un cantant castrat, mentre que la partitura alemanya presenta totes les característiques per ser considerada escrita per a soprano. A això ha seguit l'escolta crítica de diverses gravacions d'intèrprets contemporanis (realitzades entre 1970 i 2024) i, finalment, una trobada amb diversos cantants i musicòlegs per verificar la hipòtesi plantejada.

Francesca Marri és llicenciada en Cant renaixentista i barroc pel Conservatori de Florència. Ha obtingut un màster en Cant amb especialització en vocologia artística al Conservatori de Milà i un màster en Recerca Musical a l'ESMUC de Barcelona. Treballa principalment en l'estudi de la vocalitat en la música antiga, col·laborant amb diverses institucions.

Mariella De Simone

Sappho: the tenth Muse, the songwriter of lesbian love or the choir director?

Poetessa de l'amor, desena Musa, prostituta, lesbiana, mestra d'un internat per a joves de bones famílies: cada època ha tingut la seva pròpia Safo. En totes elles, la mirada masculina ha influït profundament en la representació (ideològica) de la poetessa de Lesbos. No obstant això, gairebé mai se l'ha recordat per allò que amb tota certesa va ser: una música i compositora, directora de cors i innovadora de formes i pràctiques musicals.

Les fonts antigues li atribueixen la invenció del plectre, de l'harmonia mixolídia i d'una combinació inèdita de seqüències rítmiques (l'anomenada *estrofa sáfica*). Malauradament, la seva música s'ha perdut en la boira del temps. Però aquesta pèrdua no hauria de portar-nos a ignorar el que segurament va ser un element clau de la seva producció artística. I, si bé les seves melodies ens són irremeiablement inaccessibles, els intents de reconstruir-les tenen almenys el mèrit de rescatar de l'oblit (també a través de

l'escolta) aspectes concrets de les antigues interpretacions.

A més, una atenció més gran als aspectes musicals pot aportar nova llum a una qüestió que només en les últimes dècades ha començat a debatre's: fins a quin punt la producció de Safo era realment *monòdica*? Com encaixa la imatge normativa i estereotipada de la poetessa trista que canta sola per a les seves companyes de *saló* en la dimensió col·lectiva del *thiasos* dedicat a Afrodita? Aquestes i altres qüestions seran abordades a partir de l'anàlisi de les fonts, intentant superar amb valentia alguns clixés que la representació col·lectiva i *canònica* de la *desena Musa* ha sedimentat al llarg dels segles.

Mariella De Simone és professora a l'institut "Dante Alighieri" de Roma i docent a la Universitat de Salern. L'any 2017 va obtenir l'Habilitació Científica Nacional com a professora titular en Llengua i Literatura Grega. Té dos doctorats: el primer en *Filologia Clàssica* a la Universitat de Salern i el segon en *Geopolítica i Cultures Mediterrànies* a l'Institut Sum de Nàpols.

BassaDonna

Cata de graves

- All in a Day's Work, I. Kick Start (T. Osborne)
- Contrabajeando (A. Piazzola, arr. Daniel Buono)
- Baden Baden: I. Por eso estoy triste, II. Aquí estoy cantando solo, III. La juventud dorada, IV. Imagen de ensueño (T. Kärki, arr. Peter Grans)
- Memories from the City of Turku: I. Tango, II. Polka, III. One Step (Arr. Peter Grans)

BassaDonna és un projecte que neix de la sororitat i la passió comuna per la música. No és un grup ordinari, sinó un col·lectiu de dones contrabaixistes que busquen ressaltar la figura femenina dins l'univers de la música clàssica i del contrabaix en particular, un món aquest

que malauradament, encara avui dia, té més representació masculina. Oferim diversos menús musicals segons el format i nombre d'integrants. Per aquesta ocasió hem pensat oferir el format més gran que inclou el projecte avui dia: el quartet de contrabaixos. Trencant amb l'estereotip associat al contrabaix i, per tant, anant "contra natura", 4 dones, amb les seves diferents estatures i envergadures, ompliran l'escenari de música i vida per compartir i donar llum a aquest repertori tan poc conegut. <https://bassadonna.blogspot.com/>

Taula rodona

Ecologia sonora i gènere

Un espai de conversa oberta sobre ecologia sonora i les seves implicacions de gènere i interseccionals, amb quatre experts de diferents àmbits de coneixement i treball (bioacústica, musicologia, arquitectura i tecnologia). S'hi exploraran els conceptes i els camps d'investigació i acció de l'ecologia sonora, compartint perspectives, projectes, casos d'estudi i creacions relacionades.

Francesc Daumal i Domènech és Doctor Arquitecte i actualment Catedràtic Emèrit de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). És professor del Màster en Art Sonor de la UB, Soci de Mèrit de la Societat Espanyola d'Acústica (SEA) i consultor acústic. Ha publicat nombrosos articles, ponències i llibres sobre arquitectura acústica i és també Mestre Roncador de la SEA.

Christine Esclapez és professora-investigadora en Música i Musicologia a la Universitat d'Aix-Marsella des de 1994. Exerceix diversos càrrecs acadèmics i de direcció i investiga sobre musicologia i interdisciplinarietat, interpretació, reescriptura i creació musical i sonora, així com sobre epistemologia de les pràctiques de recerca i creació. <https://www.prism.cnrs.fr/contact/christine-esclapez/>

Eloïsa Matheu és biòloga especialitzada en bioacústica i enregistrament dels sons de la natura. Participa en treballs científics de bioacústica i identificació auditiva, a més d'implicar-se en la divulgació a través de tallers d'escolta i enregistrament, així com en projectes artístics propis o en col·laboració amb artistes sonors i visuals.

Marius Miron és científic informàtic amb experiència en tecnologia musical, ètica de la intel·ligència artificial i bioacústica. Treballa a Earth Species Project, un projecte centrat en descodificar el comportament i la comunicació animal. Fora de la seva feina, es dedica a l'enregistrament de camp i al disseny sonor.

Concert Multifocal

Nerea Mellaerts

Sueños de otra vida (18')

Acte segon

IV. The Moon (inside)

V. The Dark

Espectacle musical, performàtic i atrevit en què ens endinsem en l'experiència d'un trànsit de gènere. Quan es fa fosc, la ment és lliure per somiar sense límits? Somiar-te, fins i tot, com una persona totalment diferent?

Somnis d'una altra vida ens porta a través del desig, la vergonya, la negació, el redescobriment i les màscares, tot amb la companyia de la dansa i electrònica en directe. Juga sonorament amb influències del glitch, la música popular i experimental juntament amb gravacions de camp.

Creat per la compositora Nerea Mellaerts amb col·laboració de la ballarina i coreògrafa Sabrina Iglesias.

Nerea Mellaerts és una compositora tarragonina que explora en la seva música temàtiques com la identitat, la poesia, l'espiritualitat, el gènere, mitjançant la interacció i traducció entre disciplines. Estudia actualment 4t de Composició a

l'ESMUC i Matemàtiques a la Universitat Politècnica de Catalunya.

Sabrina Iglesias és una ballarina i coreògrafa argentina amb base a Barcelona. Comença la formació en dansa clàssica a l'edat de 4 anys; el 2015 s'inicia en dansa contemporània a l'Escola de Dansa Clàssica de La Plata a Buenos Aires, per després muntar la seva pròpia companyia, començant la seva carrera de coreògrafa.

Mila von Chobiak

Ara el sol vol sortir tan brillant (9'47")

"Ara el sol vol sortir tan brillant" és una exploració sonora basada en el poema "Nun Will die Sonn so hell aufgehen" de Friedrich Rückert i part del cicle "Kindertotenlieder" de Gustav Mahler. El poema original tracta la pèrdua d'infants, inspirada en la tragèdia personal de Rückert; a "Ara el sol vol sortir tan brillant", els seus versos atemporals serveixen de vehicle per transmetre aquesta tragèdia persistent, que, malauradament, ha pres una força nova i inesperada a causa dels 56 conflictes bèl·lics contemporanis en el moment d'escriure aquest text.

L'obra re-activa veus enregistrades fa 20 anys en un nou context compositiu, jugant amb xiuxiueigs, crits i tons de lament per explorar la memòria sonora i la manipulació tecnològica. A través de veus en diferents llengües (finès, neerlandès, anglès, romanx, grec, polonès i alemany) s'investiga la tensió entre la veu com a fenomen natural i la seva manipulació artificial dins d'un espai electroacústic.

La peça es construeix a partir d'un conjunt exclusivament de veus femenines, la qual cosa planteja una lectura en clau de gènere: per què les veus femenines són el vehicle d'aquesta tragèdia? Quin paper tenen les mares i les dones en la narració del dol i la memòria de la guerra? L'obra adopta una mirada interseccional, destacant el paper de les dones en la narració del dol i el record de la guerra.

Mila von Chobiak (nascut Fernando Jobke) és un artista que es mou amb fluïdesa tant en el camp sonor com en el performatiu. És llicenciat en composició musical (U.N.Q. BsAs), té un postgrau de noves tècniques Compositives (UPF) i un màster en art sonor a la UB. "Die Sonne - ensayo 1", guanyadora del premi SGAE de música electroacústica i la instal·lació "Sobre l'inconvenient d'haver nascut" (amb el suport de les beques OSIC) destaquen en la seva producció. www.vonchobiak.com

Eloïsa Matheu & Enric García Antón

La mar, dins, fora (9'36")

Jaques Cousteau publicà *The Silent World* l'any 1953, un llibre deliciós amb les experiències dins la mar dels primers submarinistes. Aquella obra va influir molt en la percepció que s'ha tingut durant molt de temps dels oceans i de l'absència de so dins l'aigua. Potser hauria estat interessant, aleshores, conèixer les impressions de les dones bussejadores recol·lectores de perles de les mars del Japó, les Ama, que literalment significa "dona de la mar".

En aquells anys 50, un enginyer militar, Frank Walington, fent seguiment acústic d'exercicis militars a l'oceà, enregistra uns sons estranys i misteriosos que, dedueix, corresponen a una balena iubarta. La biòloga Katy Payne, a finals dels 60 va passar més d'un any analitzant aquelles gravacions concloent que es tractava de senyals acústics complexos de comunicació i que evolucionaven amb el temps: les balenes es comuniquen a través d'un llenguatge sofisticat. La seva investigació va canviar la percepció de la humanitat sobre l'oceà, les balenes i les criatures marines.

L'estudi de la comunicació acústica dels animals, la bioacústica, impulsat per un gran avenç de la tecnologia, no ha deixat de revelar noves formes de comunicació vibracional, sonora, i actualment sabem que l'oceà no és un món silenciós, més aviat és un món on no hi ha silenci: a la geofonia pròpia de l'oceà (el so produït pel vent i la pluja a la superfície de l'aigua, les

onades, els corrents marins, l'embat a la costa...) cal afegir les vibracions emeses per la fauna marina, peixos, invertebrats, esculls coral·lins amb veu pròpia...

L'activitat humana en augment està convertint els oceans en entorns acústicament contaminats, especialment amb sons de baixa freqüència que es propaguen a llargues distàncies, o sons extremadament potents: trànsit marítim, sonars militars, prospeccions petroleres i de gas, infraestructures submarines com plataformes petroleres o parcs eòlics.

Aquests sons impacten sobre la vida marina, interferint en la comunicació, "emascarant" els seus senyals acústics, produint danys físics, estrès, alterant el comportament, induint encallaments massius. I poden produir la mort de criatures com sèpies i calamars i també plantes aquàtiques com la posidònia. L'home irromp en l'escenari brutalment, sense control.

La mar, fora, dins, sorgeix de l'empatia envers els éssers vius marins. Els sons que s'escolten provenen de gravacions realitzades al litoral, en alta mar i també dins l'aigua amb l'ajut d'hidròfons per captar el paisatge sonor submarí: sorolls produïts per invertebrats, per mol·luscs, crides aïllades de dofins i, sobretot, soroll, soroll de màquines del nostre món envaint el seu món. La peça sonora s'articula alternant l'escolta de la mar fora, sobre l'aigua, és la nostra percepció de l'oceà, amb l'escolta de la mar dins, sota l'aigua, el paisatge sonor que estem creant. I una reflexió: pot la humanitat aprendre a conviure amb els no humans sense destruir el paisatge sonor?

Aquesta peça és una nova versió, modificada, de *Dins i fora el mar*, que es va presentar en el marc de l'exposició "Barceloneta Sonora, arts i sons" al Centre Cívic de la Barceloneta l'octubre de 2013, a cura d'Illaria Sartori.

Eloïsa Matheu, gravacions originals, concepció, edició i mescla.

Enric García Antón, masterització

Eloïsa Matheu és biòloga, especialitzada en bioacústica i amb molts anys de treball

de camp d'enregistrament dels sons de la natura. Participa en treballs científics de bioacústica, identificació auditiva, implicada en la divulgació amb tallers d'escolta, de gravació, projectes artístics propis o en col·laboració amb artistes sonors i visuals. www.eloisamatheu.com

Enric García Anton és tècnic d'àudio amb experiència en el disseny sonor i especialitzat en l'edició digital, que aporta un ventall enorme de possibilitats. Ha treballat en uns inicis en el cinema, més endavant va estar uns anys al món musical i posteriorment en la indústria de la televisió.

Javiera Robledo Karapas

Liminar (10')

'Liminar' es refereix a un lllindar o una entrada, en aquest cas, a la manera com el so es comporta a la interfície entre el líquid i l'aire. Concretament, explora com les ones sonores viatgen o transiten des del medi líquid (aigua) al medi aeri i viceversa. Aquesta proposta és una composició minimalista i espectral. Consisteix en una sèrie de composicions de paisatges sonors creades entre 2020 i l'actualitat, enregistrades mitjançant un hidròfon i un micròfon hipercardioides. A través de la seva manipulació, aquestes composicions busquen explorar la frontera liminal—el punt d'entrada al mar—representant la interfície entre l'oceà i l'atmosfera. Aproximadament un centenar de composicions de paisatges sonors són "retallades" i reassemblades per crear un nou paisatge sonor, on es presenten els sons del mar, la comunicació interespecífica i diverses accions performatives dins d'aquest medi.

Javiera Robledo Karapas és una arquitecta xilena, artista sonora i visual de descendència grega. Ha obtingut la Beca Chile Crea 2019 – Màster en Art Sonor – UB (2021 – ES). També ha estat guardonada amb la Beca Chile Crea 2024 – Estada en Composició, Acusmàtica i Electromúsica per a altaveus amb el compositor i músic Pedro Alcalde a

Barcelona (2024-ES). Actualment, estudia escultura sonora com a part del seu doctorat en Belles Arts a la UB.

Sessió 4 - Recerca artística, ecologia, escolta

Consol Llupià García

Balena, vols tornar a casa? i una proposta de com comunicar-te amb mamífers marins: Vibraera

Relatoria-performance de Balena, vols tornar a casa? i Vibraera, dins el projecte artístic La Balena de Prat. Descobrint la història d'una balena varada a El Prat i el seu esquelet exposat al Zoo de Barcelona des del 1983, l'any del meu naixement, em pregunto si vol tornar al mar. Per explorar aquesta qüestió, convido el meu cercle d'interespècies a una performance col·lectiva que dona lloc a una composició sonora coral, emesa a El Prat Ràdio el 2018, seguint les directrius de la cognitivista cetàcea Dra. Diana Reiss i l'artista i medidora Eulàlia Valldosera.

El projecte culmina amb el happening Vibraera, una acció col·lectiva de sincronització amb la consciència cetàcea, celebrada el 22 de maig del 2020. Les ressonàncies d'aquesta experiència es van publicar a Vibraera.net amb aportacions de diverses institucions i persones col·laboradores.

Consol Llupià García. La meua pràctica artística, influïda per metodologies bastardes, explora la permeabilitat contextual amb el diàleg porós amb les meves experiències quotidianes, el meu cos malalt i les xarxes de relació directe. Treballo amb performance, happening, vídeo i composició sonora, investigant des d'una perspectiva LGBTQ+, anticapacitista i antiespecista. BBAA, Ub. Master Mueca, UMH. La meua obra ha estat performada a: La Capella; Arts Santa Mònica; CCCB; Fundació Antoni Tàpies; Sala Apolo, etc. Madrid: Sala Amadís; Centro de Arte Dos de Mayo y La Habana: Centro de Arte Contemporáneo Wilfredo Lam, entre d'altres.

Laura Van Severen

Escoltar-recopilar

En el projecte Escoltar-Recopilar investigo la relació entre el so, la memòria i el paisatge des de la perspectiva científica, social i artística. Exploro com el so deixa rastre en la història i els espais, i com pot revelar noves narratives sobre el nostre món. Mitjançant la fotografia, però també el vídeo, la gravació sonora i l'escriptura, Escoltar-Recopilar es construeix com una obra oberta i expansiva. En la presentació narro, amb paraules i imatges, algunes d'aquestes històries.

Laura Van Severen és una fotògrafa interessada en la representació del paisatge. En la seva obra, el paisatge és el punt de partida i el mètode de treball per abordar gran varietat de temes. El 2016 va publicar el fotollibre LAND amb l'editorial holandesa The Eriskay Connection. El 2023 va rebre la beca Creación Injuve. Els seus projectes han estat exposats a Espanya, Bèlgica, Alemanya i Països Baixos, entre altres.

Duo Belarc

Deep Listening

La proposta artística s'emmarca en la teoria del *Deep Listening*, una pràctica col·lectiva d'escolta activa ideada per la compositora, improvisadora i acordionista americana Pauline Oliveros (1932-2016). La interpretació fusionarà la improvisació amb la pràctica de l'escolta activa, creant un vincle entre el públic i les intèrprets, un diàleg i en si una experiència sensorial que convida a la reflexió. L'obra artística de Pauline Oliveros ens aproxima al feminisme de la tercera onada i la teoria queer.

El **Duo Belarc**, integrat per la Marina Piedrahita i la Laura Almiñana, és una formació única que combina acordió i contrabaix, amb un repertori innovador i curosament seleccionat. Han tocat en cicles com Dimarts Toca ESMUC, Clàssica Horta-Guinardó i Musica Z, així com a l'Acte institucional del 25N i les VU Sessions.

Sessió 5 - Cànon musical, gènere i política: perspectives sud-americanes

Agustín Domínguez Pesce

Aproximaciones críticas al canon musical en dos piezas electroacústicas contemporáneas del Cono Sur

Les peces musicals que s'analitzen ofereixen una revisió crítica a aspectes del cànon musical entès com a «ordre natural» des de dues perspectives. D'una banda, «Alma mía» (2000) de Graciela Castillo (Còrdova, Arg. 1935-2023) postula una crítica materialista del tango com a gènere musical ballable des del llenguatge de la música electroacústica. Partint de la materialitat explícita de les gravacions de tango amb orquestres típiques, Castillo evoca l'esperit de la ciutat rioplatense vigesimesca de la qual, al mateix temps, produeix un distanciament discursiu a través del processament sonor, el muntatge i, en resum, la intervenció electroacústica. En una dialèctica de proximitat i distància amb respecte al gènere de dansa en parella, aquesta obra permet una direcció impossible del gènere tradicional: una música total amb una motricitat nova on opera un màxim estranyament respecte al peu de la dansa, del qual queden –en paraules de la compositora– «girones» de «resolutivitat i suspensivitat».

D'altra banda, «Butes» (2022) d'Agustín Domínguez Pesce (Còrdova, Arg. n. 1985) presenta una posada en música del llibre homònim de Pascal Quignard. Es tracta de recuperar el moment acrític de l'escolta musical, que durant la modernitat ha estat sota el domini de la raó. L'estructura musical es desplega en una part basada en una rítmica estriada i alçades temperades i una altra, llisa i no temperada. La segona secció procura evocar el salt de Butes en cerca del cant acrític, l'impuls del que s'anomena interior a aixecar-se. A través d'una proporció duracional més extensa que la primera secció, es produeix un anticlímax per exposar una crítica materialista contra

l'estructura sexualitzada de la narrativa temporal en el cànon musical, històricament dominada per l'experiència masculina de l'orgasme segons la comprensió cisgènere i heteronormativa.

Agustín Domínguez Pesce és compositor, docent i investigador. S'ha format com a intèrpret de guitarra, piano i cant. Ha estat becar del CONICET, la Fundació Carolina (UCM) i l'Associació Universitària Iberoamericana de Posgrau (UGR). És doctor en Arts per la Universitat Nacional de Còrdova, on treballa com a Professor titular de Composició II i assistent d'Audioperceptiva II-III. És membre de l'Associació Argentina de Musicologia. <https://soundcloud.com/agustin-dominguez-pesce>

Marcia Prendes i Melina Peñales

Noelia Sinkunas y la perspectiva de género en la Música Popular Argentina

Davant l'avanç d'un programa de govern de dreta a nivell nacional i la cada vegada més notòria corrent conservadora i individualista a nivell global, es fa necessari l'expressió i resistència des de l'art, evidenciant la importància de la diversitat, el col·lectiu i la inclusió. En aquest sentit, des de la música resulta fonamental investigar en la producció musical de dones i/o dissidències compositores argentines actuals i visibilitzar la seva història i el compromís en la lluita pels seus drets, contribuint així a la construcció de diversitats i maneres heterogènies de fer i entendre la música i al posicionament des d'una mirada feminista, popular i nacional, amb consciència de classe i perspectiva de gènere.

D'aquesta manera, abordem el cas de Noelia Sinkunas, pianista, compositora i intèrpret de música popular i membre activa del col·lectiu LGBTQI+. El que és nou en la seva producció musical rau en la manera com vincula els gèneres musicals dins de les seves produccions, a través de connexions no convencionals i ruptures dins dels mateixos. Aquí és on trobem un

paral·lelisme: la seva manera de fer música visibilitza la seva manera d'inserir-se en l'àmbit musical com a dona i com a dissidència, passant per alt els estereotips. Com a punt de partida analitzem el seu disc *NEW YORK SESSIONS* (2019), que consta de set temes que contenen i vinculen elements de diferents gèneres de la música popular argentina, com el tango, el jazz, la cumbia villera i la música clàssica. A més, Sinkunas aborda la temàtica de la versió d'una manera particular, a partir de la deconstrucció de gèneres musicals que normalment no s'associen, com la cumbia villera amb el jazz i la música clàssica. La hibridació es produeix entre músiques que històricament s'han relacionat amb ambients acadèmics i -per exemple- la cumbia villera, un dels gèneres més estigmatitzats i relegats per la societat conservadora.

Mg. Marcia Prendes és pianista, investigadora i docent de la Universitat Nacional del Litoral, Màster en Interpretació de Música de cambra de la Universitat Nacional de Rosario i Doctoranda en Humanitats amb menció en Música a la UNL (Argentina). Treballa a la Secretaria d'Investigació i Postgrau de l'ISM (UNL); participa en Projectes d'Investigació sobre música popular argentina, dirigeix becaris i forma part de comitès avaluadors en diferents espais acadèmics d'investigació i formació de recursos humans de la UNL.

Melina Peñales és estudiant avançada de la Llicenciatura en Música amb orientació en Cant del Institut Superior de Música, Universitat Nacional del Litoral. Actualment desenvolupa el seu treball de recerca conjuntament amb la Mg. Marcia Prendes i és membre de MyGLA/Músicas y Géneros - Grup d'Estudis Latinoamericans. Ha realitzat adscripcions en Investigació i Docència a la UNL, ha estat ponent al Congrés de Música Popular de la UNVM el 2024 i al Congrés de Músics de la UNL el 2023.

Priscilla Barbosa i Thiago Marconato
Mujeres, más allá de la Bossa Nova - Dos generaciones de mujeres pianistas: música, interseccionalidad y resistencia en el Brasil del siglo XIX y XX

Mujeres, más allá de la Bossa Nova - Dúo format per Priscilla Barbosa (veu) i Thiago Marconato (piano), està inserit en el col·lectiu d'artistes que, des de la investigació, revela una altra faceta de les compositoras brasileyes. A través de concerts i conferències visibilitza els seus noms i llegats des d'una mirada interseccional, ampliant el seu protagonisme en una proposta d'obra oberta.

Priscilla Barbosa és cantant, investigadora i comunicadora. Creadora de *Más allá de la Bossa Nova*, un projecte cultural que rescata la memòria musical de Brasil i visibilitza la producció artística de la seva diàspora a través d'un programa de ràdio a Espanya i Brasil, així com de concerts-xerrades (*Mujeres, más allá de la Bossa Nova*). Actualment, cursa un màster a la Universitat de Barcelona i és consellera editorial i corresponsal internacional de la revista *Arte Cítrica*. www.priscillabarbosart.com

Thiago Marconato és pianista i arranjador. Actualment compagina el seu doctorat a la UAB amb diferents projectes musicals.

Sessió 6 - Audiovisuals: so, cossos i afectes

Sonido, cuerpos y afectos: Exploraciones audiovisuales de corporalidades y expresiones erótico/afectivas a través de la música y el sonido

A través de diversos llenguatges com el documental, el cinema experimental, el videoart i l'animació, aquesta sessió ens convida a explorar diferents maneres d'afrontar en l'audiovisual la identitat de gènere, la corporalitat i les expressions

eròtic/afectives, desafiant la visió heteropatriarcal. La creació artesanal de sons per part d'un(a) foley artist com a expressió de sensualitat, l'ús de músiques tradicionals i urbanes com a manifestació d'afectes que van contracorrent, i la manipulació de textures sonores lligades a un erotisme tàtil són alguns dels elements presents a les peces que formen part d'aquesta sessió. Tots ells ens conviden a reflexionar sobre l'audiovisual com a eina per imaginar noves possibilitats per al disseny, els afectes i la vida en comú.

Manuela Schininà és una dramaturga sonora i dissenyadora de so establerta a Berlín. Amb una màster en Arquitectura pel Politècnic de Milà, va redirigir aviat el seu enfocament cap al so en les arts visuals, començant a treballar de manera independent en cinema, teatre i dansa. Al llarg de les dues últimes dècades, ha participat en més de setanta postproduccions cinematogràfiques i ha col·laborat amb artistes com Bruce LaBruce, Shu Lea Cheang, Gob Squad, Alice Chauchat, Erika Lust i Rimini Protokoll.

Úrsula San Cristóbal és videoartista, investigadora i docent. Doctora en Història de l'Art i Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona, es va formar a la Universitat de Valladolid, la Universitat de Milà i la Scuola Civica di Milano. La seva obra combina creació i investigació en l'àmbit del llenguatge audiovisual experimental. La seva obra ha estat seleccionada en diversos festivals internacionals i ha rebut múltiples reconeixements. És docent a l'ESMUC i a Taller de Músics Esem.

Luis Gabriel Mesa Martínez (Pasto, Colòmbia) és Doctor en Història i Ciències de la Música per la Universitat de Granada (Espanya), format com a pianista i musicòleg a Macalester College (Minnesota) i la Universitat de París - Sorbona (França). La seva producció acadèmica s'ha centrat en discussions

sobre identitat, gènere i transnacionalitat. Entre 2014 i 2025, va ser director de la Màster en Música de la Pontificia Universitat Javeriana (Colòmbia), on actualment és professor associat al Departament de Música. La seva participació en *Gender Sounds* compta amb el suport del programa IBERMÚSICAS.

Fiorella Montero-Díaz (Lima, Perú i Keele, Regne Unit) és professora d'etnomusicologia a la Universitat de Keele, Regne Unit. Té estudis d'interpretació de piano clàssic i enginyeria de so. Ha rebut el màster en etnomusicologia de Goldsmiths, Universitat de Londres i el doctorat en música de la Universitat de Royal Holloway, UK. És especialista en música híbrida urbana i l'ús de la música com a nexa social en contextos de postguerra, amb èmfasi en identitat juvenil, classes altes i blanquitud.

Juan Diego Muñoz Vélez (Pasto, Colòmbia) és realitzador audiovisual i fotògraf llicenciat en Arts Visuals per la Universitat del Valle, amb especialització en Fotografia per la Universitat Nacional de Colòmbia (sede Bogotá). Ha enfocat la seva feina cap al videoclip musical, el documental i els vídeos promocionals, essent la música i les arts escèniques les seves principals inquietuds i una constant en els seus resultats audiovisuals.

Concert comentat - Música, natura, feminitat

Katrina Penman, Claudia Vior *Beyond (Más allá)*

Katrina Penman i Claudia Vior presenten un recital amb una selecció de les obres del seu últim projecte de gravació, l'àlbum *"Beyond"* (*"Más enllà"*) (disponible el 3 d'abril de 2025 en totes les plataformes digitals) que recull l'obra camerística completa per a flauta i piano de la compositora Penman publicada per l'editorial Brotons & Mercadal. Les

intèrprets comentaran les obres durant el recital, compartint detalls del procés de creació de les composicions i de l'àlbum. En aquest programa, la compositora Penman s'inspira en la natura i el folklore. La *Sonatina* està inspirada en el paisatge de Galícia, amb el seu mar i cel tenebrós i canviant. El primer moviment està dedicat al protagonista de la primera novel·la de Rosalía de Castro, *"A Filla do Mar"*, mentre que el segon es basa en la deessa celta *"Deva"*, patrona de la lluna i les aigües. Conté una cadència que emula els sons del bosc i un últim moviment que dibuixa l'ondulació del mar, la pluja que comença a caure i l'alegria que se sent després de la tempesta, segons el refrany galleg *"Nunca choveu que non escampara"* (- després de la tempesta, sempre arriba la calma). L'obra *"Socially Distant"* per a flauta sola explora la sensació d'una persona que es troba aïllada a casa seva durant el confinament de l'any 2020 i els trastorns que li provoca aquest atemptat contra la natura humana.

"Caminos introspectivos" recull experiències del període post-pandèmia que conviden a la introspecció sobre l'experiència humana.

"Luz Entre Flores" (Suite per a flauta sola) és una celebració de la natura i dels moments en què ens permetem aturar un instant per apreciar-la.

La brillant *"To Andalusia and Beyond"* va ser el resultat del primer viatge de la compositora a aquesta zona tan característica d'Espanya, inspirada en el seu folklore i els trets flamencs.

Katrina Penman és compositora i flautista. Ha interpretat les seves obres en diferents festivals als Estats Units, Llatinoamèrica i Europa. En col·laboració amb la pianista Claudia Vior, ha estrenat obres de diverses compositoras i ha gravat un àlbum monogràfic de la seva obra completa per a flauta i piano, titulat *"Beyond"* (a b r i l 2 0 2 5). www.katrinapenman.com

Sessió 7 - Popular music genders and genres

Irene de Blas Álvarez

¡Digo!: silencio de género y géneros en la historia del rap

El rap és una manifestació artística amb una forta implicació social que té el poder de deconstruir concepcions preestablertes. No obstant això, les històries només es preocupen pels relats heteronormatius en contra del capitalisme, el racisme i la creixent desigualtat (El Chojin i Reyes, 2010; Lavado, 2021; Buckley i Valero, 2024). D'aquesta manera, es naturalitza un discurs poètic i sonor hipermasculinitzat que impregna el cànon i normalitza tendències sexistes (LJ Müller, 2022) en molts casos basades en processos retroactius (Brackett, 2002 i 2016). La comunitat LGBTQIA+ es troba completament desapareguda de la història del rap a Espanya, i tot i que sovint s'afirma que això es deu a l'interès tardà d'aquestes identitats pel gènere musical, aquest argument torna a culpar únicament al marginat: a qui incomoda. La gravació de *"El rap de La Veneno"* el 1996 és un paradigma musical que no apareix en cap història, ja que es troba entre les línies dels cànon normatius. La Veneno entreveu les problemàtiques definatòries al voltant del rap. El què, com i quan es considera quelcom com a tal està directament relacionat tant amb les convencions dels gèneres musicals com amb les identitats. Un objecte no només sona al gènere (genre), el gènere (gender) sona i actua com a procés de construcció i legitimació musical (Hutcherson i Haenfler, 2010).

Irene de Blas Álvarez és musicòloga graduada a la Universitat de Valladolid, premi extraordinari de Fi de Carrera el 2024, i actualment està realitzant una tesi doctoral dirigida per Iván Iglesias. La recerca tracta el rap, tant la seva construcció històrica com la seva sonoritat i materialitat, des dels estudis de gènere per desmuntar les narratives canòniques i

revelar l'existència d'agents silenciats per dinàmiques historiogràfiques.

Ana María Rusanu

"Perreo pa' las nenas": una primera aproximación a la representación del autoerotismo en Camila Gallardo

"Benvinguda al Edèn, on Eva no pregunta per ell, on la serp hi ha dubtes de què fer, perquè les dones van demanant plaer, ai, demanant plaer" o "el mocador verd sempre va amb elles, avui crido per totes, des de la meua àvia fins a les meves netes"; són alguns dels versos emprats com a lema durant les manifestacions feministes realitzades el 8M del 2023 a Xile. Aquestes lletres provenen de "Perreo pa' las nenas" i "Rey", dues cançons de l'artista Camila Gallardo. La música i compositora xilena subratlla la importància de la masturbació femenina (Perreo pa' las nenas) i exposa la seva postura a favor de la legalització de l'avortament, fent referència al conegut símbol del mocador verd (Rey).

Partint d'aquesta premissa, aquesta ponència discutirà la dicotomia pro-sex i fals feminisme a través de les teories de Sílvia Martínez a l'article "A voltes amb el reggaeton: polèmiques feministes al voltant de les músiques llatines a Espanya" (2022). A partir d'aquesta base, s'analitzarà la hipersexualització de la representació femenina a les lletres i videoclips de reggaetón. A partir d'aquesta idea, i des d'un context diferent, s'estudiarà l'autoerotisme, vinculat a l'autoplaer, narrat des de la veu femenina i en una cançó que no pertany al gènere del reggaetón: "Perreo pa' las nenas".

El tractament de la proposta musical des d'aquesta perspectiva pretén incloure-la dins del discurs de gènere de la disciplina musicològica, ja que aquest cas d'estudi no ha estat investigat anteriorment. Aquesta comunicació forma part de la realització en curs d'un treball final de grau per al curs 2024/2025.

Bibliografia:

Martínez, Sílvia. (2022). "A vueltas con el reggaetón: polémicas feministas en torno a las músicas latinas en España". TRANS-

Revista transcultural de música, / Transcultural Music Review 26 [Fecha de consulta: 15/02/2025]. Disponible en: <https://www.sibetrans.com/trans/public/docs/10-silvia-reggaeton.pdf>

Ana María Rusanu (Rumania, 1999) és estudiant de quart curs del grau en Musicologia de l'ESMUC. Ha realitzat pràctiques al Museu de la Música de Barcelona, dins dels departaments de col·leccions i producció. A més, ha col·laborat amb l'Òpera del Palau de Les Arts Reina Sofia realitzant algunes xerrades prèvies dels espectacles de la temporada 2022/2023, a través del conveni Les Arts és Educació.

Paula Acevedo Compañ

"Se nos rompió el amor" en versión de Rosalía. La construcción de la "persona musical" a través de la canción de amor

Rosalía és una de les artistes espanyoles més exitoses actualment. Tot i que s'han publicat diferents estudis sobre ella (Manuel, 2021; Gómez-Sánchez, 2024; Terrasa Rico, 2021), encara no s'han estudiat els seus covers o versions.

L'objectiu d'aquesta ponència és analitzar la seva versió de la cançó "Se nos rompió el amor" (KBYK, 2023), que va interpretar per a la Gala dels Latin Grammy a Sevilla el 2023. Aquesta cançó va ser composta per Manuel Alejandro per ser interpretada per Rocío Jurado el 1985, i ha estat versionada també per artistes com Raphael i Vanessa Martín o David Bisbal.

A partir del concepte de "persona musical" (Auslander, 2006) i d'alguns principis de les teories de covers i versions (López-Cano, 2018), assenyalaré l'impacte que va tenir aquesta actuació en la seva consolidació com a artista plenament reconeguda.

Posaré particular atenció a la seva manera d'abordar algunes qüestions de gènere relatives als afectes i l'estereotip de l'amor romàntic, així com a la construcció de la feminitat. Aquesta comunicació s'emmarca dins de la realització d'un TFG per al curs acadèmic 2024/2025.

Bibliografia:

Auslander, P. (2006). "Musical Personae". TDR: The Drama Review, vol. 50, núm. 1, p. 100-119.

López-Cano, R. (2018). Música dispersa. Apropiación, influencias, robos y remix en la era de la escucha digital. Barcelona: Musikeon Books. ISBN 978-84-945117-1-4.

Manuel, P. L. (2021). "The Rosalía Polemic: Defining Genre Boundaries and Legitimacy in Flamenco". Ethnomusicology, vol. 65, núm. 1, p. 32-61. DOI: 10.5406/ethnomusicology.65.1.0032.

Terrasa Rico, M. (2021). "El framing y la construcción de estrellato en la era digital. Estudio de caso: El mal querer de Rosalía en la prensa escrita española (2018-2020)". Doxa Comunicación, núm. 32, p. 381-404.

Paula Acevedo és estudiant de darrer curs de Musicologia a l'Escola Superior de Música de Catalunya i del grau en Història de l'Art a la Universitat de València. Ha realitzat pràctiques al Museu de la Música de Barcelona i ha col·laborat amb el Palau de les Arts Reina Sofia de València.

Gloria Francesca Pittalis

El Femininomenon de Chappell Roan

El 2024, el món de la música popular va ser testimoni de l'ascens de Chappell Roan, alter ego de Kayleigh Rose Amstutz, creat per separar el personatge públic de la persona privada i inspirat en la cultura drag. Aquesta nova identitat li va permetre tenir més confiança en ella mateixa i expressar lliurement la seva homosexualitat. La seva impactant presència escènica i el contingut de les seves lletres li van permetre aconseguir un èxit sorprenent que li va valer 6 nominacions als Grammy de 2025, guanyant en la categoria de Best New Artist, i ser cap de cartell en festivals importants com el Primavera Sound d'aquest any.

Aquest mateix serà encapçalat també per Charli XCX i Sabrina Carpenter, subratllant

el gran compromís del macroesdeveniment català en la lluita per la igualtat de gènere.

La música popular i la cultura massiva han estat àmpliament influenciades per la seva musical persona (Auslander, 2021) definida a través del feminisme, la queerness i la cultura drag, donant lloc a *Femininomenon*, títol d'un dels seus principals èxits presents en el seu àlbum debut *The Rise and Fall of a Midwest Princess* (2023).

L'objectiu d'aquesta intervenció és presentar el personatge de Chappell Roan, partint de diverses teories en el camp de la sociologia musical, entre les quals es troba la musical persona de Philip Auslander (2021). La construcció de la identitat queer i drag serà analitzada a través de textos amb un enfocament en les bio queen, és a dir, drag queens dones (per exemple, *Playing it Queer* (2012) de Jodie Taylor), i l'ocupació del cos en l'espai públic amb referència a les teories del display/displayer (Lucy Green, 1997) i del capital eròtic (Josep Martí, 2015).

Aquest enfocament permetrà comprendre el rellevant compromís social de Chappell Roan, un element clau que li ha permès convertir-se, especialment per a les noies, en un sòlid punt de referència dins del món queer en molt poc temps.

Gloria Francesca Pittalis és graduada en Scienze dei Beni Culturali (Univ. degli Studi di Sassari), màster en Història de l'Art i Cultura Visual (Univ. de València), màster en Event Planning and Organization - Event Management (Univ. degli Studi Niccolò Cusano, Roma). Actualment és doctoranda en Estudis de Gènere en la Música Popular (Doctorat en Història de l'Art i Musicologia, Dep. d'Art i Musicologia, Univ. Autònoma de Barcelona).

Concert de cloenda

Mireia Molina Costa

ama ara l'eco nua

ama ara l'eco nua és una proposta que s'aproxima a la tradició de les havaneres per tal de revisitar-la des de la crítica hidrofeminista (plantejada per l'acadèmica Astrida Neimanis), i des de les mitologies i tradicions populars aquoses (sirenes, goges o dones d'aigua). Sorgides durant la colonització espanyola de Cuba, les havaneres segueixen sent cantades avui en dia de manera que perpetuen un pensament colonial i cisheteropatriarcal.

La nostàlgia i el romanticisme marí que les caracteritza es nodreix, de vegades, d'una mirada alienant a les imatges que fan servir: els cossos femenins i racialitzats, també el cos marí, com a cossos objectificats, sexualitzats, a conquistar, seduir o dominar. *ama ara l'eco nua* busca visibilitzar aquesta violència inherent, a la vegada que revertir els rols d'autoria i subjectivitat de les lletres de les havaneres tradicionals per tal de donar lloc a una sèrie d'en(cants) que exploren nocions de l'ecologia íntima i de la possible desfeta o deconstrucció del llenguatge que encara abunda en aquest imaginari, tant local com colonial. Amb això, *ama ara l'eco nua* vol reescriure i resonoritzar la imatge alienada del mar en aquestes cançons i també tota la categorització binària que la narrativa eurocèntrica hi ha ofegat, volent denunciar el silenciament i alienació del seu ecosistema i història colonial per part de discursos antropocèntrics i cisheteropatriarcal que encara es perpetuen. De la proposta en brollen, així, liquiditats i desconstruccions de l'imaginari de les havaneres a través del cant i l'experimentació vocal, la respiració, gravacions de camp, sonoritats trobades i l'articulació verbal i no verbal. També ho fa especulant i imaginant sonoritats mitològiques, de dones d'aigua o sirenes. Així, *ama ara l'eco nua* sorgeix del desig que el cos (es) pronunciï i es manifesti líquid i porós, se n'escorren sonoritats ecosistèmiques i s'invoqui la interrelació

ineludible amb la materialitat –no només la llunyania– marina.

Mireia Molina Costa (Barcelona, 1997)

és artista i poeta. Treballa a través del cant, la creació sonora i l'escriptura. El seu projecte sonor, *ama ara l'eco nua*, va rebre el Premi Art Jove Creació 2024 i s'ha presentat fins avui a La Caldera, el Macba, la Fundació Miró i La Escocesa durant la tardor del 2024.

Moderadores

María Jesús Castro és doctora en etnomusicologia per la UB i graduada en antropologia i musicologia per la UR. Membre de les societats científiques SIBE i del grup de treball d'etnomusicologia del ICA. Professora del departament de flamenc del Centre Superior de Música Liceu i del màster de flamencologia de la ESMUC.

Horacio Curti, PhD europeu en música (etnomusicologia), mestre de shakuhachi i investigador treballant en recerca artística. Professor del departament d'Estudis Culturals i Musicals i coordinador del màster de recerca en Música i del programa de músiques d'Àsia d'ESMUC.

Rubén López-Cano escriu sobre retòrica i semiòtica musicals; filosofia de la cognició corporitzada de la música; música popular urbana; reciclatge musical des de l'edat mitjana fins a l'era mashup; mems i cultura musical digital; musicologia audiovisual; investigació artística i epistemologia de la investigació musical. Més informació a www.lopezcano.net

Sílvia Martínez és etnomusicòloga, especialitzada en pràctiques musicals populars, híbrides, rares, o amb poc glamour acadèmic. Ha publicat diversos llibres en coedició, entre ells *Resistenciales musicales. Ensayos sobre género, raza, vulnerabilidad y prácticas queer*. És Professora Titular a la UAB, on imparteix

assignatures sobre músiques urbanes i gènere, i col·labora com a docent de postgrau a la UNAM (Mèxic) i a l'ESMUC.

Melissa Mercadal Coll és professora del Departament d'Educació i Mediació Artística de l'ESMUC i Subdirectora d'Ordenació i Planificació Acadèmica de l'ESMUC. Especialitzada en musicoteràpia, imparteix assignatures com Fonaments de la Musicoteràpia i Psicopatologia. Compta amb més de 25 anys d'experiència clínica en geriatría i demències, coordina el Màster de Musicoteràpia i és delegada espanyola en la European Music Therapy Confederation (EMT).

Francesco Orio és músic, doctorand internacional a la Universitat de Barcelona i membre del CESEM de la Universidade Nova de Lisboa. Màster Recerca ESMUC especialitzat en patrimoni musical, combina investigació musicològica i creació. Dirigeix l'Ensemble Aromata i ha publicat diversos estudis sobre notació catalana.

Ilaria Sartori és professora del Departament d'Estudis Culturals i Musicals i coordinadora de les jornades Gender Sounds. Doctora en història i anàlisi de les cultures musicals, especialitzada en etnomusicologia, estudis sonors i patrimoni immaterial, treballa com a docent, investigadora, divulgadora, curadora i creadora en projectes culturals, artístics i científics vinculats amb la música, el so i l'escolta.

Gender Sounds és una iniciativa promoguda i coordinada pel Departament d'Estudis Culturals i Musicals de l'Escola Superior de Música de Catalunya.

Col·laboren

Museu de la música de Barcelona
L'Auditori

Comitè científic

Jordi Alomar (Museu de la Música)
Santi Bargañó (L'Auditori)
Rolf Bäcker (ESMUC)
María Jesús Castro (ESMUC)
Anna Costal i Fornells (ESMUC)
Eulàlia Febrer (UNIR)
Pep Gorgori (UNIR)
Ilaria Grippaudo (Università di Palermo)
Marc Heilbron (ESMUC)
Marina Hervás (Universidad de Granada)
Silvia Martínez (UAB)
Vicent Minguet (ESMUC)
Josep Pujol (ESMUC)
Sara Revilla Gútiérrez (ESMUC)
Núria Sempere (ESMUC)
Úrsula San Cristóbal (ESMUC)
Ilaria Sartori (ESMUC)

Comitè organitzador

Núria Sempere
Marc Heilbron
Vicent Minguet
Ilaria Sartori

Estudiant de suport

Isabel Sanz

Streaming, assistència tècnica, producció, comunicació

Serveis Audiovisuals, Informàtica,
Producció i Comunicació ESMUC

Coordinació

Ilaria Sartori

esmuc

Escola Superior
de Música de Catalunya